

PRACE NAUKOWE

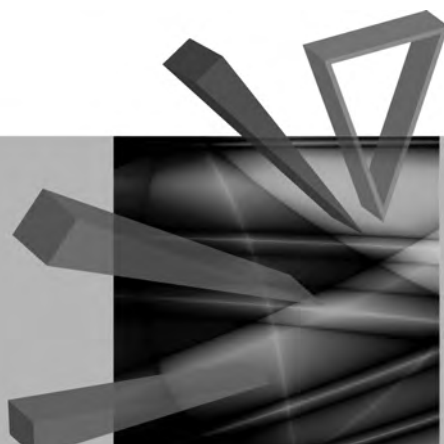
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

305

Ekonomia

Redaktorzy naukowi

Magdalena Rękas

Jerzy Sokołowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-382-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: Wykorzystanie analizy czynnikowej do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej	15
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: Ekonomia wirtualnych światów – tendencje rozwoju	24
Tomasz Bernat: Egzogeniczne determinanty dominacji rynkowej na przykładzie Poczty Polskiej SA.....	37
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Wybrane determinanty kształtujące współpracę innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych z jednostkami PAN i szkołami wyższymi na terenie Polski Północno-Zachodniej.....	50
Agnieszka Bretyn: Wybrane aspekty jakości życia młodych konsumentów w Polsce	62
Grzegorz Bywalec: Transformacja gospodarcza a regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Indiach	73
Magdalena Cyrek: Determinanty zatrudnienia w usługach tradycyjnych i nowoczesnych – analiza regionalna.....	83
Sławomir Czech: Czy wokół państwa opiekuńczego toczy się jeszcze spór o wartości?.....	95
Sławomir Czetwertyński: Możliwości poznawcze prawa Metcalfe’a w określaniu wartości ekonomicznej sieci komunikacyjnych.....	108
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Polityka i strategia rozwoju Unii Europejskiej w koncepcji ekonomii zrównoważonego rozwoju	118
Karolina Dreła: Zatrudnienie nietypowe	129
Paweł Drobny: Ekonomia personalistyczna jako próba reorientacji ekonomii	142
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Koszty bankructwa państwa	154
Małgorzata Gasz: Unia bankowa – w poszukiwaniu nowego paradygmatu na europejskim rynku bankowym	163
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Zmiana struktury dochodów w Polsce w relacji kapitał–praca z uwzględnieniem sektorów gospodarki narodowej	174
Anna Golejewska: Innowacje i sposoby ich pomiaru na poziomie regionalnym	184
Mariusz Grębowiec: Zachowania nabywcze konsumentów na rynku usług bankowych w świetle badań	195

Urszula Grzega: Oszczędności i zadłużenie polskich gospodarstw domowych.....	207
Jarosław Hermaszewski: Sytuacja finansowa gminy a wybory bezpośrednie w gminach. Wstęp do badań.....	218
Elżbieta Jantóń-Drozdowska, Maria Majewska: Wpływ globalizacji na wzrost poziomu specjalizacji w międzynarodowej wymianie handlowej..	228
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Możliwości oddziaływania na wzrost gospodarczy poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego w bankach przy wykorzystaniu systemów sztucznej inteligencji.....	240
Renata Jedlińska: Atrakcyjność inwestycyjna Polski – wybrane aspekty.....	252
Andrzej Jędruchniewicz: Inflacja jako cel polityki pieniężnej NBP.....	264
Michał Jurek: Wykorzystanie analizy duracji i wypukłości w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej.....	276
Sławomir Kalinowski: Znaczenie eksperymentu w metodologii nauk ekonomicznych.....	287
Teresa Kamińska: Struktura branżowa bezpośrednich inwestycji zagranicznych a kryzys finansowy.....	299
Renata Karkowska: Siła oddziaływania czynników makroekonomicznych i systemowych na wielkość globalnej płynności.....	311
Anna Kasprzak-Czelej: Determinanty wzrostu gospodarczego.....	323
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Analiza wpływu polityki stóp procentowych EBC na stabilność sektorów bankowych w wybranych krajach strefy euro – wnioski z kryzysu.....	334
Iwona Kowalska: Rozwój badań z zakresu ekonomiki edukacji w paradygmacie interdyscyplinarności nauki.....	348
Ryszard Kowalski: Dylematy interwencjonizmu w czasach kryzysu.....	358
Jakub Kraciuk: Kryzysy finansowe w świetle ekonomii behawioralnej.....	370
Hanna Kruk: Rozwój zrównoważony w Regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie wybranych mierników w latach 2005-2010.....	380
Kazimierz W. Krupa, Irmina Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Kapitał intelektualny jako akcelerator nowej ekonomii (tablice korelacyjne, pracownicy kluczowi).....	391
Anna Krzysztofek: Normy i standardy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.....	401
Krzysztof Kubiak: Transakcje w procesie przepływu wiedzy w świetle nowej ekonomii instytucjonalnej.....	413
Paweł Kulpaka: Model konsumpcji permanentnej M. Friedmana a keynesowskie funkcje konsumpcji – empiryczna weryfikacja wybranych teorii na przykładzie Czech.....	423
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: Rola kontroli zarządczej w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	434
Natalia Mańkowska: Konkurencyjność instytucjonalna – wybrane problemy metodologiczne.....	445

Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Percepcja zaangażowania przez adeptów zarządzania – szansą czy ograniczeniem dla współczesnych firm	457
Jerzy Mieszaniec: Innowacje nietechnologiczne w przedsiębiorstwach przemysłowych sektora wydobywczego	469
Aneta Mikula: Ubóstwo obszarów wiejskich w krajach Unii Europejskiej – demografia i rynek pracy	481
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Wartość publiczna a legitymizacja	492
Janusz Myszczyzyn: Wykorzystanie koncepcji <i>social savings</i> w określeniu wpływu sektora kolejowego na wzrost gospodarczy Niemiec w początkach XX w.	500
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Zmiany w polityce handlowej Unii Europejskiej na początku XXI wieku	513
Anna Niewiadomska: Wydłużanie okresu aktywności zawodowej osób starszych w Polsce	524
Mariusz Nyk: Przeciętne wynagrodzenie a sytuacja na rynku pracy – przypadek województwa łódzkiego	536
Monika Pasternak-Malicka: Przesłanki ruchów migracyjnych Polaków z obszaru województwa podkarpackiego w kontekście kryzysu gospodarczego wywołanego kryzysem <i>subprime</i>	547
Jacek Pera: Budowa nowej architektury regulacyjnej w Europie jako element zarządzania ryzykiem niestabilności finansowej – rozwiązania pokryzysowe. Próba oceny i wnioski dla Polski	559
Renata Pęciak: Kryzysy w gospodarce w interpretacji Jeana-Baptiste’a Saya	573
Czesława Pilarska: Współczesny kryzys gospodarczy a napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski	584
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjna nauka a źródła jej finansowania	601
Adriana Politaj: Pomoc publiczna na subsydiowanie zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej	617
Marcin Ratajczak: Odpowiedzialny biznes w aspekcie osiągniętych korzyści ekonomicznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	628
Magdalena Rękas: Dieta w krajach Unii Europejskiej i czynniki wpływające na jej poziom – przegląd wybranych badań	638
Włodzimierz Rudny: Rozwiązania zintegrowane w modelach biznesowych	653
Krzysztof Rutkiewicz: Pomoc publiczna na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjność przedsiębiorstw w polityce konkurencji Unii Europejskiej w latach 2004-2010	663
Katarzyna Skrzyszewska: Konkurencyjność krajów Regionu Morza Bałtyckiego w świetle międzynarodowych rankingów	675
Tadeusz Sporek: Ewolucja i perspektywy grupy BRICS w globalnej gospodarce	684

Aleksander Surdej: Inwestycje w szkolenia zawodowe w świetle teorii ekonomicznej.....	695
Piotr Szajner: Wpływ zmienności kursu walutowego na międzynarodową konkurencyjność polskiego sektora żywnościowego	706
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: Problem skuteczności i efektywności decyzji menedżerskich w firmie w zakresie formułowania i wdrażania strategii	716
Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polska gospodarka internetowa – stan i perspektywy	729
Monika Utzig: Aktywa finansowe gospodarstw domowych a koniunktura gospodarcza	744
Agnieszka Wałęga: Nierówności dochodowe w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	754
Grzegorz Wałęga: Wpływ spowolnienia gospodarczego na zadłużenie gospodarstw domowych w Polsce	766
Grażyna Węgrzyn: Formy zatrudnienia pracowników w Unii Europejskiej – aktualne tendencje	778
Barbara Wieliczko: Krajowa pomoc publiczna w UE w okresie obecnego kryzysu.....	790
Artur Wilczyński: Znaczenie kosztów alternatywnych w rachunku ekonomicznym gospodarstw rolnych	802
Renata Wojciechowska: Wieloznaczności językowe współczesnej ekonomii	813
Jarosław Wojciechowski: Ewolucja koncepcji funkcjonowania rynku w społecznej nauce Kościoła Katolickiego.....	823
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Znaczenie lokalnych grup działania w budowaniu kapitału społecznego na obszarach wiejskich.....	834
Grażyna Wolska: Kodeksy etyczne jako instrument poprawnych relacji między podmiotem gospodarczym a konsumentem.....	844
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Ekonomiczno-społeczne konsekwencje reklamy w segmencie leków OTC	853
Gabriela Wronowska: Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych w Polsce jako przykład bariery wejścia na rynek pracy... ..	861
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Źródła i bariery ciągłości wdrażania innowacji przez polskie przedsiębiorstwa.....	872
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Instytucjonalna struktura rynku pracy w Polsce	884
Małgorzata Zielenkiewicz: Upodabnianie się krajów pod względem poziomu dobrobytu w procesie integracji europejskiej	895
Mariusz Zieliński: Demografia i aktywność zawodowa ludności a poziom bezrobocia w Unii Europejskiej.....	907
Jerzy Żyżyński: Gospodarka jako spójny system strumieni pieniądza a problem racjonalności pakietu fiskalnego.....	917

Summaries

Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: The use of factor analysis for the assessment of socio-economic development on the local scale.....	23
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: The economy of virtual worlds – trend of development	36
Tomasz Bernat: Exogenous determinants of market dominance – Polish Post case	48
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Selected determinants forming innovative partnership of traditional industrial companies with units of Polish Academy of Sciences and universities in north-western Poland.....	61
Agnieszka Bretyn: Selected aspects of quality of life of young consumers in Poland	72
Grzegorz Bywalec: Economic transformation and regional disparity of poverty in India.....	82
Magdalena Cyrek: Determinants of employment in traditional and modern services – regional analysis	94
Sławomir Czech: Is the welfare state’s dispute over values still alive?	107
Sławomir Czetwertyński: Cognitive possibilities of Metcalfe’s law in defining the economic value of communication networks	117
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Policy and development strategy in the European Union in the conception of economics of sustainable development	128
Karolina Dreła: Untypical employment.....	141
Paweł Drobny: Personalist economics as an attempt at economics reorientation	153
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Costs of sovereign default.....	162
Małgorzata Gasz: Bank Union – in search of a new paradigm on the European banking market.....	173
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Change of income framework in capital-labour scheme in Poland, including the sector of national economy	183
Anna Golejewska: Innovations and the way of their measure at the regional level.....	194
Mariusz Grębowiec: Purchasing behavior of consumers on banking service market in the light of research	206
Urszula Grzega: Savings and debt of Polish households.....	217
Jarosław Hermaszewski: Financial situation of a commune vs. local elections. Introduction to the study	227
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maria Majewska: The impact of globalization on a higher specialization level in international exchange of goods... ..	239
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Banks’ possibilities of influencing macroeconomic growth by the use of neural network systems in the credit risk control	250

Renata Jedlińska: Investment attractiveness of Poland – selected issues	263
Andrzej Jędruchniewicz: Inflation as a target of monetary policy of NBP ...	275
Michał Jurek: Use of duration and convexity analysis in interest rate risk management.....	286
Sławomir Kalinowski: The role of the controlled experiment in the methodology of economy	298
Teresa Kamińska: Economic activity structure of foreign direct investment and financial crisis	310
Renata Karkowska: The impact of macroeconomic and systemic factors on the global liquidity	322
Anna Kasprzak-Czelej: Determinants of economic growth	333
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The analysis of influence of the ECB interest rates' policy on a stability of bank sectors in selected countries of the eurozone – conclusions from the crisis.....	347
Iwona Kowalska: Development of research in the field of economics of education within the paradigm of interdisciplinarity of science	357
Ryszard Kowalski: The dilemmas of interventionism in times of crisis	369
Jakub Kraciuk: Financial crises in the light of behavioural economics.....	379
Hanna Kruk: Sustainable development in the Baltic Sea Region based on chosen indices in years 2005-2010	390
Kazimierz W. Krupa, Irmína Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Intellectual capital as an accelerator of the new economy (correlation tables, key employees)	400
Anna Krzysztofek: Norms and standards of social responsibility in enterprises	412
Krzysztof Kubiak: Transactions in the flow of knowledge in the light of new institutional economics	422
Paweł Kulpaka: M. Friedman's permanent consumption model and Keynesian consumption functions – empirical verification of selected theories on the example of Czech.....	433
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: The role of management control in management process of local self-government units.....	444
Natalia Mańkowska: Institutional competitiveness – selected methodological issues	456
Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Understanding the engagement by management adepts – a chance or a limitation for contemporary business	468
Jerzy Mieszaniec: Non-technological innovations in the industrial enterprises of mining sector.....	480
Aneta Mikula: Poverty of rural areas in the European Union member states – demography and labor market	491
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Public value and legitimacy	499

Janusz Myszczyzyn: Use of social savings concept in defining the role of railway sector on the economic growth in Germany in the early twentieth century	512
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Changes in trade policy of the European Union at the beginning of the twenty-first century	523
Anna Niewiadomska: Extending the period of professional activity of the elderly in Poland	535
Mariusz Nyk: Average salary and the situation on the labour market – case of Łódź Voivodeship	546
Monika Pasternak-Malicka: Reasons form migration of Poles from Subcarpathian Voivodeship in the context of the economic crisis caused by the subpreme crisis	558
Jacek Pera: Construction of a new regulatory architecture in Europe as an element of financial instability risk management – post-crisis solutions. Attempt of assessment and implications for Poland.....	572
Renata Pęciak: Crises in the economy in the interpretation of Jean-Baptiste Say	583
Czesława Pilarska: The contemporary economic crisis and foreign direct investment inflow into Poland	600
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovations in science and their financial sources	616
Adriana Politałaj: State aid for subsidizing of employment in Poland and in selected countries of the European Union	627
Marcin Ratajczak: Responsible business in the context of economic benefits gained on the example of agribusiness enterprises.....	637
Magdalena Rękas: Fertility rate in the European Union states and factors influencing the rate – review of selected surveys	652
Włodzimierz Rudny: Solution-based business models.....	662
Krzysztof Rutkiewicz: State aid for Research & Development & Innovation activities of enterprises in the European Union’s competition policy in the period 2004-2010.....	674
Katarzyna Skrzyszewska: Competitiveness of the Baltic Region countries in the context of international rankings	683
Tadeusz Sporek: Evolution and perspectives of BRICS group in the global economy.....	694
Aleksander Surdej: Investments in VET programmes: framework for an economic analysis	705
Piotr Szajner: The impact of exchange rated volatility on the competitiveness of Polish food sector on international markets	715
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: The problem of efficacy and effectiveness in the formulating and implementing of strategy decision making process	728

Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polish Internet economy – current state and future perspectives	743
Monika Utzig: Households' financial assets and economic prospect.....	753
Agnieszka Wałęga: Income inequality in the context of accession of Poland to the European Union	765
Grzegorz Wałęga: Impact of economic slowdown on households' debt in Poland	777
Grażyna Węgrzyn: Employment forms in the European Union – current trends.....	789
Barbara Wieliczko: State aid in the European Union in the period of the current crisis.....	801
Artur Wilczyński: The impact of opportunity costs on farms profitability.....	812
Renata Wojciechowska: Linguistic ambiguities of contemporary economics	822
Jarosław Wojciechowski: Evolution of free market concept in social teaching of the Catholic Church.....	833
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: The significance of local action groups in formation of social capital in rural areas	843
Grażyna Wolska: Ethical codes as a tool of correct relations between a firm and a consumer	852
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Marketing of OTC medicines in Poland on the example of television advertising	860
Gabriela Wronowska: Expectations of employers towards graduates of universities in Poland as an example of barriers to enter the labor market	871
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Sources and barriers of persistence of innovation of Polish manufacturing companies	883
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Institutional structure of the labor market in Poland	894
Małgorzata Zielenkiewicz: Convergence of the countries in terms of social welfare in the process of European integration	906
Mariusz Zieliński: Demography and economically active population vs. the level of unemployment in the European Union.....	916
Jerzy Żyżyński: Economy as a consistent system of money flows vs. the issue of fiscal pact rationality	931

Natalia Mańkowska

Akademia Morska w Gdyni

KONKURENCYJNOŚĆ INSTYTUCJONALNA – WYBRANE PROBLEMY METODOLOGICZNE

Streszczenie: Przedmiotem rozważań niniejszej publikacji jest problematyka dotycząca możliwości pomiaru konkurencyjności instytucjonalnej według teorii nowej ekonomii instytucjonalnej oraz współczesnych badań prowadzonych nad konkurencyjnością gospodarek narodowych. Celem jest ukazanie roli instytucji kreowanych w państwach i organizacjach ponadnarodowych, a także związanych z nią problemów z dokładnym szacowaniem i określaniem ich jakości na płaszczyźnie zarówno makro-, jak i mikroekonomicznej. Kluczowy aspekt w tym zakresie stanowi analiza proponowanych w opracowaniach Światowego Forum Gospodarczego oraz Instytutu Rozwoju Zarządzania w Lozannie wskaźników odwołujących się do konkurencyjności instytucjonalnej.

Słowa kluczowe: konkurencyjność instytucjonalna, instytucje, państwo, konkurencyjność gospodarki.

1. Wstęp

Współcześnie jedna z kluczowych koncepcji konkurencyjności międzynarodowej gospodarki wskazuje, że konkurencyjność kraju to pewnego rodzaju średnia konkurencyjności działających w nim przedsiębiorstw oraz rozwiązania instytucjonalne, które mogą istotnie wpływać na zdolność sprostania presji rynkowej poprzez wytwarzane na danym terytorium dobra i usługi¹. Proces poszerzenia definicji konkurencyjności międzynarodowej o włączony w jego definicję nacisk na znaczenie otoczenia instytucjonalnego w państwach spowodowany był głównie dynamicznym rozwojem teorii ekonomii. Konkurencyjność międzynarodowa może być rozumiana także jako właściwość, która określa zdolność gospodarki do utrzymania tendencji rozwojowej, wzrostu produktywności i ekspansji ekonomicznej na rynku międzynarodowym². Te trzy czynniki kształtowane są także przez odpowiednio kreowane

¹ L. Jasiński, *Problemy konkurencyjności międzynarodowej gospodarek państw Unii Europejskiej jej w perspektywie rozszerzenia*, Centrum Europejskie Natolin, Warszawa 2003, s. 5.

² H. Adamkiewicz-Drwiłło, *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań społecznej gospodarki*, Wyd. „Dom Organizatora”, Toruń 2010, s. 125.

w tym celu instytucje. W ostatnich latach szczególne miejsce poświęca się nurto-
wi nowej ekonomii instytucjonalnej. Koncepcja ta zwraca uwagę na rolę zjawisk
natury społecznej, które przyczyniają się do wyników ekonomicznych osiąganych
na poziomie makroekonomicznym przez poszczególne gospodarki. Z tych wzglę-
dów podjęto próbę zdefiniowania i badania instytucji jako czynnika istotnie wpły-
wającego na konkurencyjność danego kraju. Zgodnie z myślą zawartą w teorii
nowej ekonomii instytucjonalnej, państwa o wysoko rozwiniętych instytucjach są
konkurencyjne instytucjonalnie. Celem niniejszych rozważań jest identyfikacja
cech charakteryzujących pojęcie konkurencyjności instytucjonalnej oraz omówienie
i prezentacja możliwości pomiaru tej zmiennej we współczesnych gospodarkach.

2. Konkurencyjność instytucjonalna – definicja

Sprawnie działający rynek, czyli taki, którego funkcjonowanie zmierza do osiągania
wyników ekonomicznych prowadzących do konkurencyjności na arenie między-
narodowej, wymaga silnego i sprawnego państwa³. Siła państwa powinna wynikać
z dwóch aspektów jednocześnie występujących. Daje ją z jednej strony legitymi-
zacja, a z drugiej strony jego struktura skonstruowana tak, by utrudniać poszcze-
gólnym grupom interesu penetrację⁴. Przyjmuje się ogólnie, że państwo realizując
swoje podstawowe funkcje, powinno gwarantować:

- makro- i mikroekonomiczne środowisko wytwarzające właściwe bodźce do pro-
wadzenia na jego terytorium efektywnej działalności gospodarczej,
- infrastrukturę instytucjonalną (prawa własności, porządek, reguły), która sprzyja
zwiększaniu efektywności inwestycji,
- podstawową edukację, opiekę zdrowotną i społeczną oraz infrastrukturę tech-
niczną potrzebną do prowadzenia działalności gospodarczej oraz zapewniającą
ochronę środowiska naturalnego.

Przedstawiciele nurtu nowej ekonomii instytucjonalnej i wynikającej z niej teorii
instytucji wskazują, że możliwości produkcyjne gospodarki są wyznaczone przede
wszystkim przez jej kształt instytucjonalny, a w mniejszym stopniu przez możliwo-
ści techniczne⁶. Z tej perspektywy ważna jest jakość instytucji samych w sobie, ale
także jakość powiązań między instytucjami, które prowadzą do powstawania układu
instytucjonalnego w państwie. Zgodnie z jedną z koncepcji instytucje można klasy-
fikować według płaszczyzny, na której są kreowane. W sferze społecznej tworzone
są instytucje o charakterze prywatnym. Z tego obszaru wynika także ich socjologicz-

³ T. Dołęgowski, *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa w warunkach gospodarki global-
nej*, Oficyna Wyd. SGH, Warszawa 2002, s. 90.

⁴ *Ibidem*, s. 90.

⁵ R. Przygodzka, *Rola sektora publicznego we współczesnych procesach rozwoju*, Optimum studia
ekonomiczne nr 4 (44), Wyd. UwB, Białystok 2009, s. 56.

⁶ Z. Hockuba, *Droga do spontanicznego porządku. Transformacja ekonomiczna w świetle proble-
mu regulacji*, PWN, Warszawa 1995, s. 78.

na definicja, w której pojęciu instytucje stanowią względnie trwałe systemy reguł odpowiadające za kształt i specyfikę interakcji społecznych⁷. Mogą one przyjmować postać formalną lub nieformalną. Zwykle w konsekwencji procesu powstania tych instytucji w obrębie polityki kreowane są instytucje natury publicznej. Te ostatnie kształtują strukturę państwa⁸. Każda instytucja publiczna posiada formalny zapis, więc jest instytucją formalną. Z kolei instytucje prywatne mogą być instytucjami formalnymi albo nieformalnymi. Instytucje formalne, prywatne realizują się przede wszystkim w działalności podmiotów gospodarczych, funkcjonujących w odniesieniu do wewnętrznych regulacji ukonstytuowanych w postaci misji, wizji i celów.

Instytucje są kluczowymi elementami i zarazem podstawą porządku, który określany jest także mianem ładu⁹. W zależności od analizowanej sfery państwa ład instytucjonalny realizowany jest na płaszczyźnie społecznej, politycznej lub gospodarczej. Z punktu widzenia badań natury ekonomicznej najważniejszym obszarem oddziaływania instytucji jest płaszczyzna gospodarcza. Jednak wiele instytucji powstających w sferze społecznej i politycznej bezpośrednio także oddziałuje na tę ostatnią. Instytucje są złożonymi z zasad i reguł strukturami, które stanowią podstawowy nośnik informacji o możliwości podejmowania działań gospodarczych¹⁰. Współcześnie ocenia się, że instytucje mogą mieć istotny wpływ na zakres wolności gospodarczej, przedsiębiorczości, konkurencji¹¹. Wpływ ten zasadniczo przekłada się na ogólny wzrost efektywności i zwiększanie potencjału rozwojowego całego systemu społeczno-gospodarczego państwa. Grupa instytucji szczególnie powołana do wspomagania państwa w realizacji zadań związanych z działalnością podmiotów gospodarczych nosi miano instytucji wspierających rynek. Do tej grupy zalicza się uprawnienia własnościowe oraz instytucje¹²:

- regulacyjne,
- wspomagające stabilizację makroekonomiczną,
- wspierające ubezpieczenia społeczne,
- pozwalające na rozwiązywanie konfliktów.

Ład gospodarczy służy przede wszystkim do zwiększania pewności stron w trakcie zawieranych transakcji. Brak instytucji może wpływać na pogarszanie się warunków do rozwoju wolnej i uczciwej konkurencji oraz powoduje, że maleje tak-

⁷ G.M. Hodgson, *What are Institutions?*, "Journal of Economic Issues" 2006, nr 1, s. 13.

⁸ B. Klimczak, *Instytucje publiczne i prywatne w procesie transformacji polskiej gospodarki*, [w:] *Zmiany instytucjonalne w polskiej gospodarce rynkowej*, A. Noga (red.), Wyd. PTE, Warszawa 2004, s. 57.

⁹ J. Bossak, *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008, s. 23.

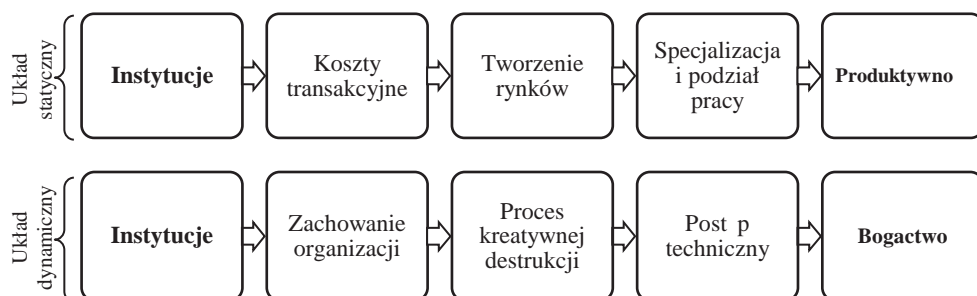
¹⁰ B. Klimczak, *op. cit.*, s. 57.

¹¹ J. Bossak, *Instytucje, rynki i konkurencja...*, s. 34.

¹² D. Rodrik, *Institutions for High Quality and Growth: What They are and How to Acquire Them?* Studies in Comparative International Development, Volume 35, Springer-Verlag 2000, s. 6.

że tempo wzrostu gospodarczego¹³. Ten ostatni wskazany aspekt przyczyniłby się również do osłabienia konkurencyjności całej gospodarki. Na proces powstawania i ewolucji ładu rynkowego szczególnie oddziałuje relacja tworząca się między instytucjami a wdrażaną polityką gospodarczą państwa. Główną rolą instytucji konstruowanych w obrębie polityki ekonomicznej jest tworzenie równych szans wszystkim podmiotom gospodarczym bez względu na często sprzeczny interes przez nie reprezentowany¹⁴. Dodatkowo państwa powinny uwzględniać w procesie kreowania ładu rynkowego instytucje wynikające z funkcjonowania organizacji ponadnarodowych, z którymi współpracują lub które współtworzą. Ocenia się, że Unia Europejska stanowi przykład wzorcowy tworzenia ładu gospodarczego na poziomie międzynarodowym¹⁵.

Jakość instytucji w państwie ma dość istotny wpływ na stopień, w jakim dana gospodarka jest produktywna i innowacyjna oraz w jakim jest atrakcyjna dla mobilnych w skali międzynarodowej czynników produkcji¹⁶. Z tych względów zrodziło się zainteresowanie problematyką konkurencyjności instytucjonalnej. Zależność między instytucjami a konkurencyjnością może być rozpatrywana dwojako: w układzie statycznym i dynamicznym (rys. 1).

Rys. 1. Zależność między instytucjami a konkurencyjnością

Źródło: M. Wośiek, *Instytucjonalne uwarunkowania konkurencyjności jednostek terytorialnych*, [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy, Uwarunkowania instytucjonalne*, M. Woźniak (red.), Zeszyt nr 14, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2009, s. 175.

W układzie statycznym instytucje, poprzez oddziaływanie na wysokość kosztów transakcyjnych mogą kształtować rynek a tym samym wpływać na procesy alokacji zasobów. W ten sposób determinują również poziom produktywności. Układ dynamiczny nawiązuje do oddziaływania instytucji na działania organizacji związa-

¹³ T. Przybyciński, *Konkurencja i ład rynkowy – przyczynek do teorii i polityki konkurencji*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2005, s. 43.

¹⁴ W. Eucken, *Podstawy polityki gospodarczej*, Wyd. Poznańskie, Poznań 2005, s. 296-297.

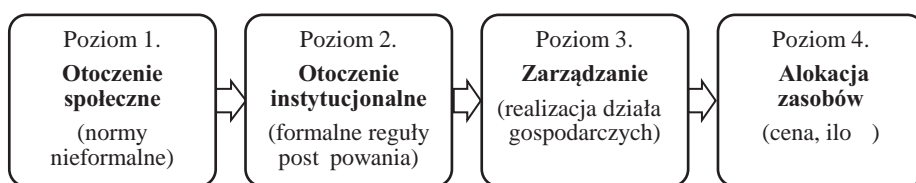
¹⁵ T. Dołęgowski, *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa...*, s. 24-25.

¹⁶ *Ibidem*, s. 82.

ne z szeroko rozumianą aktywnością innowacyjną społeczeństwa. W tym wypadku kształtującą pośrednio poziom jego zamożności. Odwołując się do układu statycznego oraz dynamicznego, konkurencyjność instytucjonalna powinna być analizowana w kontekście zdolności konkurencyjnej kraju. Stanowi ona ocenę potencjału rozwojowego państwa odnoszącego się do jakości instytucji i zarządzania oraz umiejętności realizacji przyjętej strategii ekspansji¹⁷. Instytucje tworzone są na różnych płaszczyznach i podlegają ciągłej transformacji. Stąd konkurencyjność instytucjonalna nie może być rozpatrywana tylko jako wynik, ale raczej jako zbiór czynników świadczących o możliwości konkurowania.

3. Wymiar mikro- i makroekonomiczny konkurencyjności instytucjonalnej

Płaszczyzna mikroekonomiczna konkurencyjności instytucjonalnej jest odwoływana przede wszystkim do oddziaływania otoczenia instytucjonalnego na przedsiębiorstwa¹⁸. Najważniejszym przejawem tego wpływu są ponoszone przez podmioty gospodarcze koszty transakcyjne. W teorii ekonomii instytucjonalnej przyjęto, że zakres istnienia i funkcjonowania instytucji w państwie wynika z hierarchii instytucji. Hierarchia ta stanowi dopełnienie problematyki dotyczącej zależności między państwem, ładem instytucjonalnym oraz podmiotami podejmującymi działalność ekonomiczną na różnych jego płaszczyznach. Przedstawiciele omawianego nurtu wskazują jako główne odniesienie w tym zakresie czteropoziomową klasyfikację analizy zjawisk społeczno-ekonomicznych (rys. 2). W mikroekonomicznym wymiarze konkurencyjności instytucjonalnej największą uwagę poświęca się zależnościom tworzącym się między poziomem drugim i trzecim przywołanej hierarchii. Proce-

Rys. 2. Cztery poziomy analizy zjawisk społeczno-ekonomicznych

Źródło: O. Williamson, *The New Institutional Economics: Taking Stock, Looking Ahead*, Journal of Economic Perspectives, Vol. XXXVIII, s. 596-600, [za:] M. Lissowska, *Instytucje gospodarki rynkowej w Polsce*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2008, s. 49.

¹⁷ J. Bossak, *Konkurencyjność gospodarki Polski a proces integracji europejskiej i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy*, [w:] *Konkurencyjność Polski w procesie pogłębiania integracji europejskiej i budowy gospodarki opartej na wiedzy*, T. Michalski, K. Piech (red.), SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa, 2008, s. 551.

¹⁸ T. Dołęgowski, *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa...*, s. 92.

sy realizacji działań gospodarczych, podejmowane przez konkretnych uczestników rynku, wiążą się zawsze z niepewnością, zróżnicowaną częstotliwością oraz specyficnością transakcji¹⁹. W wyniku współwystępowania tych trzech parametrów powstają koszty transakcyjne. Tworzone w otoczeniu przedsiębiorstw instytucje powinny sprzyjać obniżaniu wysokości tych kosztów.

Koszty transakcyjne dzielone są na trzy podstawowe rodzaje w zależności od płaszczyzny gospodarczej, w której powstają²⁰: rynkowe, wewnątrzfirmowe oraz publiczne. Ogólne, rynkowe koszty transakcyjne to przede wszystkim koszty poszukiwania i gromadzenia informacji, prowadzenia negocjacji i zawierania umów oraz monitorowania postanowień umowy. Koszty wewnątrzfirmowe związane są ściśle z kosztami ponoszonymi na utrzymywanie i modernizację struktury organizacyjnej. Natomiast publiczne koszty transakcyjne dotyczą utrzymania porządku publicznego w całym systemie społeczno-gospodarczym. Ze względu na ponoszone przez podmioty rynkowe wewnętrzne koszty transakcyjne wymiar mikroekonomiczny konkurencyjności instytucjonalnej odwołuje się poniekąd do konkurencyjności przedsiębiorstw. Szczególnie nawiązuje do działania przedsiębiorstwa i związanych z nim jego wewnętrznych regulacji. W ten sposób instytucjonalny charakter przedsiębiorstw może odnosić się także do etyki biznesu i kultury organizacyjnej tych podmiotów gospodarczych²¹. Oprócz tego teoria instytucji na poziomie mikroekonomicznym powiązana jest także bezpośrednio z różnymi formami koordynacji i relacji przedsiębiorstw między sobą w postaci np. aliansów strategicznych. Stąd w teorii nowej ekonomii instytucjonalnej kładzie się także nacisk na teorię agencji i teorię praw własności.

Wymiar makroekonomiczny konkurencyjności instytucjonalnej dotyczy zjawiska konkurencji, które pojawia się między rządami państw. Dotyczy on procesu, który polega na tym, że niemobilne czynniki produkcji próbują przyciągnąć i zatrzymać mobilne czynniki produkcji przez zapewnianie im jak najlepszych warunków²². Współcześnie wśród niemobilnych czynników wskazuje się, że największe znaczenie ma kapitał ludzki oraz technologia. Konkurencyjność gospodarki może być rozumiana także jako rezultat złożonej interakcji między rządami, przedsiębiorstwami, instytucjami szczebla pośredniego oraz sprawnością organizacyjną społeczeństwa²³.

¹⁹ J. Gryczka, *Granice organizacji – aspekty teoretyczne*, [w:] Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów SGH w Warszawie, Zeszyt naukowy 71, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2006, s. 122.

²⁰ J. Chotkowski, *Instytucje rynkowe i koszty transakcyjne – kluczowe pojęcia nowej ekonomii instytucjonalnej*, Roczniki Nauk Rolniczych, Wyd. SGGW w Warszawie, Warszawa 2010, s. 107, [za:] J. Małysz, *Instytucje a koszty transakcyjne w świetle neoinstytucjonalnej ekonomii*, *Ekonomista* 3, 2003, s. 315-340.

²¹ T. Dołęgowski, *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa...*, s. 92.

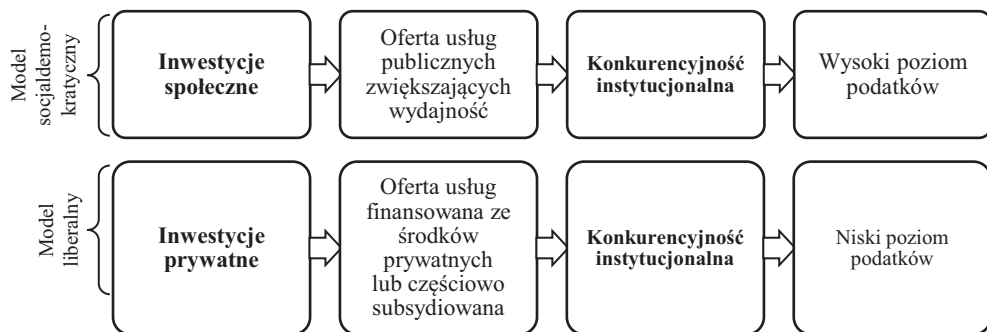
²² T. Dołęgowski, *Konkurencyjność a procesy integracyjne w Europie*, Biblioteka Wiedzy Europejskiej, z. 13, SGH, Warszawa 2000, s. 60.

²³ T. Dołęgowski, *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa...*, s. 83.

Tym samym definicja konkurencyjności instytucjonalnej nawiązuje do pojęcia konkurencyjności systemowej. Zakłada się, że im wyższa jakość instytucji, tym niższe koszty transakcyjne. Dodatkową wartością wynikającą z tej zależności jest fakt, że dzięki niej szeroko rozumiane mobilne czynniki produkcji chętniej sytuują się w danym kraju lub regionie.

Efektywny sektor publiczny, czyli taki, który tworzy dobre instytucje, silnie oddziałuje na możliwość rozwoju i wzrostu gospodarczego państwa. Z tego względu ocenia się, że ważna jest korelacja między sprawną działalnością służb publicznych a konkurencyjnością kraju²⁴. Stąd można skonstatować, że ład instytucjonalny, przekładając się na wyniki ekonomiczne, wpływa na pozycję konkurencyjną państwa na arenie międzynarodowej. Konkurencyjność instytucjonalna odnosi się również do zdolności kraju do osiągnięcia sukcesu społecznego. Instytucje nie są jedynym źródłem konkurencyjności gospodarki, niemniej jednak są ważnym jej aspektem²⁵. W raportach konkurencyjności globalnej, wydawanych corocznie przez Światowe Forum Ekonomiczne (*World Economic Forum* – WEF), instytucje znalazły się w grupie kluczowych czynników (określanych mianem bazowych), które świadczą o pozycji konkurencyjnej państwa.

Współcześnie pojęcie makroekonomicznej konkurencyjności instytucjonalnej jest także rozpatrywane przez wzgląd na politykę ekonomiczną i w odniesieniu do działalności organizacji publicznych. Z tej perspektywy kluczowy aspekt stanowi proces świadczenia usług publicznych. Zakłada się, że jeżeli konkurencyjność instytucjonalna opiera się na zdolności społeczeństwa do tworzenia warunków do po-

Rys. 3. Schemat powstawania konkurencyjności instytucjonalnej w modelu liberalnym oraz socjaldemokratycznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie: P. Bernard, G. Boucher, *Institutional competitiveness, social investments, and welfare regimes*, Regulation & Governance, Volume 1, Issue 3, 2007, s. 214.

²⁴ A. Szewczuk, M. Ziolo, *Zarys ekonomiki sektora publicznego*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu w Szczecinie, Szczecin 2008, s. 181.

²⁵ J. Campbell, O. Pedersen, *Institutional competitiveness in the global economy: Denmark, the United States, and the varieties of capitalism*, Regulation & Governance, Volume 1, Issue 3, 2007, s. 232.

zyskiwania kapitału dla rozwoju gospodarczego, powinno się to odbywać poprzez przygotowanie odpowiedniej oferty usług (m.in. edukacyjnych, opieki zdrowotnej i ogólnego wsparcia zarówno podmiotów gospodarczych, jak i obywateli)²⁶. Autorzy tego poglądu wyróżniają dwa modele realizowane przez państwa, które mogą prowadzić do konkurencyjności instytucjonalnej (rys. 3).

Konkurencyjność instytucjonalna w modelu socjaldemokratycznym może wynikać ze społecznych inwestycji, które przekładają się na wysokie koszty dla państwa, a tym samym wysoki poziom podatków dla obywateli i przedsiębiorstw. Z kolei model liberalny zakłada niski poziom usług publicznych, a tym samym znacznie niższe podatki. Ta koncepcja odnosząca się do konkurencyjności instytucjonalnej wskazuje na zupełnie inne podejście do procesu tworzenia zdolności konkurencyjnej gospodarki.

4. Mierniki konkurencyjności instytucjonalnej – wymiar makroekonomiczny

Badanie konkurencyjności instytucjonalnej, tak jak analiza teoretyczna tego pojęcia, powinno uwzględniać również dwa podstawowe wymiary – mikro- i makroekonomiczny. W pracach badawczych, które poświęcają uwagę szeroko rozumianej konkurencyjności, podkreśla się istnienie ogólnych metodologicznych problemów mierzenia konkurencyjności, takich jak²⁷:

- brak jednoznacznej definicji konkurencyjności,
- brak odpowiednich danych statystycznych,
- duży wpływ czynników trudno mierzalnych (tzw. miękkich) w ocenie poziomu konkurencyjności.

Podobne aspekty dotyczą problematyki mierzenia konkurencyjności instytucjonalnej. O ile definicja konkurencyjności instytucjonalnej wskazuje, że o posiadaniu tej właściwości przez państwo przesądza jakość otoczenia instytucjonalnego, o tyle trudniej definiować już samo pojęcie instytucji, a tym bardziej ich jakości. Płaszczyzn, na których tworzone są instytucje, jest w państwie wiele. Dodatkowo różny jest także zakres ich funkcjonowania. Do zróżnicowania dołączyć należy także podejście badaczy dotyczące samego pojęcia instytucji wynikającego z przyjętej tradycji socjologicznej, ekonomicznej lub politycznej. Wspólne dla wszystkich analiz jest na pewno przekonanie o dużej wadze stosowanych w państwach rozwiązań instytucjonalnych dla funkcjonowania gospodarki w globalnym i coraz bardziej konkurencyjnym świecie²⁸. Z tego względu więcej uwagi poświęca się próbom analizowania konkurencyjności instytucjonalnej w skali makroekonomicznej.

²⁶ P. Bernard, G. Boucher, *Institutional competitiveness, social investments, and welfare regimes*, Regulation & Governance, Volume 1, Issue 3, 2007, s. 214.

²⁷ M. Olczyk, *Konkurencyjność. Teoria i praktyka*, Wyd. Fachowe CeDeWu, Warszawa 2008, s. 47.

²⁸ P. Bernard, G. Boucher, *op. cit.*, s. 213.

WEF oraz Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania w Lozannie (*International Institute for Management Development – IMD*) od kilku lat zajmują się badaniem konkurencyjności gospodarek państw na świecie. Wśród publikowanych przez te organizacje corocznie raportów można doszukać się powiązania niektórych wskaźników z definicją konkurencyjności instytucjonalnej (tab. 1).

Tablica 1. Wybrane wskaźniki konkurencyjności instytucjonalnej

Wskaźnik	Opis wskaźnika	Źródło
Biurokracja	odpowiedzi respondentów: 1 – biurokracja utrudnia działalność gospodarczą 10 – biurokracja nie utrudnia działalności gospodarczej	<i>World Competitiveness Yearbook</i>
Korupcja	odpowiedzi respondentów: 1 – korupcja istnieje 10 – korupcja nie istnieje	j.w.
Decyzje rządowe	odpowiedzi respondentów: 1 – nie są efektywnie urzeczywistniane 10 – są efektywnie urzeczywistniane	j.w.
Przejrzystość	odpowiedzi respondentów: 1 – administracja nie jest przejrzysta 10 – administracja jest przejrzysta	j.w.
Regulacje	odpowiedzi respondentów: 1 – regulacje nie sprzyjają konkurencyjności przedsiębiorstw 10 – regulacje sprzyjają konkurencyjności przedsiębiorstw	j.w.
Instytucje	odpowiedzi respondentów: otoczenie instytucjonalne, dzięki któremu obywatele, przedsiębiorstwa i rząd współtworzą dochód i bogactwo w gospodarce 1 – nie są zdolni do tego działania 7 – są zdolni	<i>Global Competitiveness Report</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów konkurencyjności gospodarki *World Competitiveness Yearbook* wydawanych przez International Institute for Management Development (IMD) oraz *Global Competitiveness Report* wydawanego przez The World Economic Forum (WEF).

Wskaźniki mierzone przez IMD mieszczą się w grupie wskaźników opisujących efektywność sektora publicznego. Natomiast wskaźnik *instytucje* stanowi pierwszy z dziewięciu filarów wyróżnionych przez WEF, świadczących o konkurencyjności międzynarodowej. Wyniki osiągnięte w 24 krajach Unii Europejskiej (UE) w latach 2010-2011 w zakresie tych wybranych wskaźników zostały ujęte w tab. 2.

Wyniki uzyskane przez kraje UE w tych dwóch latach wskazują, że otoczenie instytucjonalne najsilniej wspiera działalność przedsiębiorstw i wspomaga obywatele w krajach skandynawskich (Danii, Finlandii oraz Szwecji). Zdecydowanie gorzej funkcjonują instytucje w krajach południowej Europy (Grecji, Hiszpanii, Portugalii i Włoch) oraz krajów Europy Wschodniej (Bułgarii, Węgier). Polska w każdym z tych wskaźników uzyskuje wynik poniżej średniej arytmetycznej. Jeżeli na pod-

Tablica 2. Wartość wskaźników konkurencyjności instytucjonalnej w latach 2010-2011 w krajach UE

Kraj	Decyzje rządowe		Przejrzystość		Biurokracja		Korupcja		Regulacje		Instytucje	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Austria	5,14	5,18	5,45	5,28	3,92	3,76	7,12	6,28	5,65	5,40	5,42	5,24
Belgia	3,00	4,23	3,94	4,31	2,52	2,68	5,35	6,80	2,81	3,86	4,98	5,03
Bułgaria	2,67	2,76	3,76	3,54	1,29	1,87	1,29	0,96	3,39	3,71	3,29	3,32
Czechy	3,70	4,05	2,97	3,74	3,27	3,47	1,70	2,26	3,52	3,79	3,86	3,65
Dania	6,03	6,52	6,75	7,29	5,26	5,53	8,55	9,06	5,91	6,47	5,84	5,94
Estonia	5,64	6,48	5,79	5,94	4,62	4,16	5,32	5,43	5,49	5,85	4,91	4,99
Finlandia	6,15	6,77	6,99	7,56	5,97	5,95	8,25	8,74	6,08	6,68	5,96	5,98
Francja	3,69	3,60	4,94	4,73	2,67	2,98	5,67	6,57	3,47	3,81	5,04	5,00
Grecja	2,28	2,41	2,86	3,27	1,33	1,07	1,98	1,67	2,69	2,91	3,67	3,52
Hiszpania	1,88	2,56	2,70	3,31	1,82	2,72	4,46	5,38	3,16	4,10	4,25	4,27
Holandia	3,91	5,46	5,26	6,88	3,10	4,54	7,25	8,00	5,05	5,98	5,54	5,61
Irlandia	3,77	4,12	4,59	4,78	4,13	4,64	6,37	6,88	6,05	5,76	5,14	5,19
Litwa	3,63	3,23	4,04	3,56	2,64	2,12	2,60	1,88	4,08	4,03	3,99	3,94
Luksemburg	5,94	6,35	6,45	6,64	4,12	4,13	7,31	7,59	5,76	6,23	5,73	5,67
Niemcy	4,49	5,41	5,25	5,77	2,90	3,74	6,45	6,92	4,35	5,65	5,50	5,27
Polska	3,54	3,89	3,42	4,00	1,34	1,61	2,35	3,29	3,67	4,07	4,18	4,17
Portugalia	3,51	3,38	2,53	3,00	2,49	3,25	2,47	3,79	2,53	3,48	4,37	4,20
Rumunia	3,21	4,38	3,61	4,16	1,88	1,81	1,29	1,73	3,74	4,25	3,74	3,49
Słowacja	2,78	3,64	1,30	4,36	2,11	1,75	1,35	1,32	3,41	3,32	3,60	3,46
Słowenia	2,17	1,90	2,81	2,64	1,55	1,49	2,50	2,20	3,13	3,07	4,37	4,08
Szwecja	6,21	7,48	6,93	8,11	4,64	6,39	7,82	7,79	5,36	6,64	6,12	6,06
Węgry	1,95	3,26	2,05	2,00	1,32	2,21	0,68	1,62	3,03	3,91	3,76	3,79
Wielka Brytania	2,51	4,55	3,33	5,95	2,15	2,80	5,91	7,03	4,20	5,04	5,28	5,34
Włochy	2,85	2,15	2,65	2,22	1,65	1,43	2,11	2,37	3,15	2,87	3,58	3,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportów konkurencyjności gospodarki *World Competitiveness Yearbook 2010 i 2011* oraz *Global Competitiveness Report 2010-2011 i 2011-2012*.

stawie tych danych stworzyć ranking, to jest to zwykle 16-18 miejsce w odniesieniu do badanych 24 krajów. Wartość przywołanych wskaźników naznaczona jest specyfiką podejścia metodologicznego stosowaną zarówno przez Światowe Forum Eko-

nomiczne, jak i Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania w Lozannie. Nie są to wskaźniki o ujednoczonej metodologii badań, zróżnicowana jest także skala pomiarowa stosowana w tych opracowaniach.

5. Podsumowanie

Współcześnie rozszerzenie definicji konkurencyjności gospodarki o podkreślenie i zwiększenie roli otoczenia instytucjonalnego w państwach jest istotnym elementem rozwoju teorii nowej ekonomii instytucjonalnej. Koncepcja ta szczególną uwagę poświęca znaczeniu zjawisk natury społecznej i ich wpływowi na wyniki ekonomiczne gospodarki na arenie międzynarodowej. Zakłada się, że państwa, podnosząc jakość instytucji i dbając o zachowanie ładu instytucjonalnego, mogą być konkurencyjne instytucjonalnie. Główne problemy o charakterze metodologicznym dotyczące badania konkurencyjności instytucjonalnej są związane z możliwościami pomiaru tej zmiennej. W definicji brak jasnego określenia, które instytucje powinny być badane oraz w jaki sposób można mierzyć ich jakość. Ewentualne próby szacowania wskaźników konkurencyjności instytucjonalnej dokonywane są tylko w wymiarze makroekonomicznym państwa. Organizacje międzynarodowe zajmujące się badaniem konkurencyjności gospodarki na arenie międzynarodowej uwzględniają tylko kilka czynników powiązanych z zagadnieniem konkurencyjności instytucjonalnej. Brakuje narzędzi pomiaru płaszczyzny mikroekonomicznej i ścisłego wyodrębnienia tej sfery od problematyki zawartej w teorii konkurencyjności przedsiębiorstw.

Literatura

- Adamkiewicz-Drwiłło H., *Konkurencyjność przedsiębiorstw w świetle uwarunkowań współczesnej gospodarki*, Wyd. „Dom Organizatora”, Toruń 2010.
- Bernard P., Boucher G., *Institutional competitiveness, social investments, and welfare regimes*, “Regulation & Governance”, Volume 1, Issue 3, 2007.
- Bossak J., *Instytucje, rynki i konkurencja we współczesnym świecie*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008.
- Bossak J., *Konkurencyjność gospodarki Polski a proces integracji europejskiej i rozwoju gospodarki opartej na wiedzy*, [w:] *Konkurencyjność Polski w procesie pogłębiania integracji europejskiej i budowy gospodarki opartej na wiedzy*, T. Michalski, K. Piech (red.), SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2008.
- Campbell J., Pedersen O., *Institutional competitiveness in the global economy: Denmark, the United States, and the varieties of capitalism*, “Regulation & Governance”, Volume 1, Issue 3, 2007.
- Chotkowski J., *Instytucje rynkowe i koszty transakcyjne – kluczowe pojęcia nowej ekonomii instytucjonalnej*, Roczniki Nauk Rolniczych, Wyd. SGGW w Warszawie, Warszawa 2010, s. 107, [za:] Małyż J., *Instytucje a koszty transakcyjne w świetle neoinstytucjonalnej ekonomii*, Ekonomista 3, Warszawa 2003.
- Dołęgowski T., *Konkurencyjność a procesy integracyjne w Europie*, Biblioteka Wiedzy Europejskiej, z. 13, SGH, Warszawa 2000.

- Dołęgowski T., *Konkurencyjność instytucjonalna i systemowa w warunkach gospodarki globalnej*, Oficyna Wyd. SGH, Warszawa 2002.
- Eucken W., *Podstawy polityki gospodarczej*, Wyd. Poznańskie, Poznań 2005.
- Gryczka J., *Granice organizacji – aspekty teoretyczne*, [w:] Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów SGH w Warszawie, Zeszyt naukowy 71, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2006.
- Hockuba Z., *Droga do spontanicznego porządku. Transformacja ekonomiczna w świetle problemu regulacji*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1995.
- Hodgson G.M., *What are Institutions?*, "Journal of Economic Issues", nr 1, 2006.
- Jasiński L., *Problemy konkurencyjności międzynarodowej gospodarek państw Unii Europejskiej w perspektywie jej rozszerzenia*, Centrum Europejskie Natolin, Warszawa 2003.
- Klimczak B., *Instytucje publiczne i prywatne w procesie transformacji polskiej gospodarki*, [w:] *Zmiany instytucjonalne w polskiej gospodarce rynkowej*, A. Noga (red.), Wyd. PTE, Warszawa 2004.
- Lissowska M., *Instytucje gospodarki rynkowej w Polsce*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2008.
- Olczyk M., *Konkurencyjność. Teoria i praktyka*, Wyd. Fachowe CeDeWu, Warszawa 2008.
- Przybyciński T., *Konkurencja i ład rynkowy – przyczynek do teorii i polityki konkurencji*, SGH w Warszawie – Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2005.
- Przygodzka R., *Rola sektora publicznego we współczesnych procesach rozwoju*, Optimum studia ekonomiczne nr 4(44), Wyd. UwB, Białystok 2009.
- Rodrik D., *Institutions for High Quality and Growth: What They are and How to Acquire Them?* Studies in Comparative International Development, Volume 35, Springer-Verlag 2000.
- Szewczuk A., Ziolo M., *Zarys ekonomiki sektora publicznego*, Wyd. Naukowe Uniwersytetu w Szczecinie, Szczecin 2008.
- Wosiek M., *Instytucjonalne uwarunkowania konkurencyjności jednostek terytorialnych*, [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy, Uwarunkowania instytucjonalne*, M.G. Woźniak (red.), zeszyt nr 14, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2009.

INSTITUTIONAL COMPETITIVENESS – SELECTED METHODOLOGICAL ISSUES

Summary: The subject of discussion of this publication is the issue referring to the possibility of measurement of institutional competitiveness by new institutional economics theory and contemporary research on the competitiveness of national economies. The aim is to show the role of the institutions created in the countries and supranational organizations, as well as the related problems of estimation and determination of their appropriate quality at both macro- and microeconomic level. A key aspect in this regard is the analysis of the proposed rates in the elaborations of the World Economic Forum and International Institute for Management Development in Lausanne which relate to institutional competitiveness.

Keywords: institutional competitiveness, institutions, state, competitiveness of the economy.